

Grundlæggende aftaleret

Mads Bryde Andersen



AFTALERETTEN I

Gjellerup

Mads Bryde Andersen
Grundlæggende aftaleret, 4. udgave.
© Mads Bryde Andersen og Gjellerup

Kopiering fra denne bog må kun finde sted på institutioner, der har indgået aftale med COPY-DAN, og kun inden for de i aftalen nævnte rammer. Det er tilladt at citere med kildeangivelse i anmeldelser.

Omslag ved Jens Hage
Sat med Plantin
Sats og tryk Narayana Press, Gylling
Printed in Denmark 2013

ISBN 978-87-13-05043-7

4. udgave, 1. oplag 2013



Gjellerup
Fiolstræde 31-33
1171 København K
Tlf: 77 66 60 00
www.gjellerup.dk

Indhold

Forord 11

Kapitel 1: Emne, metode og retskilder 13

- 1.1. **Aftalerettens univers 13**
 - 1.1.a. Bogens emne 13
 - 1.1.b. Typer af aftaleforhold 16
 - 1.1.c. Kontrakt og delikt 20
 - 1.1.d. Aftalerettens plads i formueretten 24
 - 1.1.e. Sammenfatning 31
- 1.2. **Aftalerettens fundament 33**
 - 1.2.a. Historie og kulturforhold 33
 - 1.2.b. Moderne udviklingslinjer 36
- 1.3. **Viljens betydning 38**
 - 1.3.a. Problemstillingen 38
 - 1.3.b. Viljes-, tillids- og erklæringsteorien 40
 - 1.3.c. Diskussion 45
 - 1.3.d. Praktiske konsekvenser 48
 - 1.3.e. Sammenfatning 50
- 1.4. **Retskilder 50**
 - 1.4.a. Udviklingslinjer 50
 - 1.4.b. Den grundlæggende lovgivning 52
 - 1.4.c. Uskrevne retsgrundsætninger 56
 - 1.4.d. Aftaleregulerende love 58
 - 1.4.e. Sædvaner og aftalepraksis 61
 - 1.4.f. Internationale retskilder 64

Kapitel 2: Løftet og aftalen 71

- 2.1. **Aftalerettens grundbegreber 71**
 - 2.1.a. Problemstillingen 71
 - 2.1.b. Viljeserklæringen 72
 - 2.1.c. Løftet og påbuddet 80
 - 2.1.d. Aftalen 84
 - 2.1.e. Ikke-forpligtende tilsagn og vedtagelser 88
 - 2.1.f. Den konstaterende erklæring 90
 - 2.1.g. Hensigtserklæringer 92

- 2.2. Aftalens retsvirkninger 95**
 - 2.2.a. Aftalen som retsregel 95
 - 2.2.b. Aftalens retsvirkninger 98
 - 2.2.c. Misligholdelse 102
 - 2.2.d. Aftalers relativitet 105
- 2.3. Omkringliggende forpligtelser 106**
 - 2.3.a. Pligter frem mod aftaleindgåelsen 106
 - 2.3.b. Loyalitetspligten 111
 - 2.3.c. Negotiabilitet 115
 - 2.3.d. Offentligretlige retsvirkninger 116
- 2.4. Aftalens ophør 116**
 - 2.4.a. Problemstillingen 116
 - 2.4.b. Udløb og opfyldelse 117
 - 2.4.c. Opsigelse 117
 - 2.4.d. Ophævelse 121
 - 2.4.e. Ugyldighed 123
- 2.5. Særlige aftaletyper 123**
 - 2.5.a. Forkontrakter mv. 123
 - 2.5.b. Tredjemandsløfter 125
 - 2.5.c. Aftaler med det offentlige 127

Kapitel 3: Aftaleindgåelsen 140

- 3.1. Introduktion til problemstillingen 140**
 - 3.1.a. Aftaleforløbets faser 140
 - 3.1.b. Oversigt over kapitel I-reglerne 142
 - 3.1.c. De retstekniske valg 146
 - 3.1.d. Kravene til løftet 150
 - 3.1.e. Støtteerklæringer 157
 - 3.1.f. Tilbud 161
 - 3.1.g. Påbud 162
 - 3.1.h. Aftaleindgåelse efter andre principper 169
- 3.2. Tilbud og svar på tilbud 172**
 - 3.2.a. Tilbuddet 172
 - 3.2.b. Tilbuddets tilbagekaldelse 182
 - 3.2.c. Accepten 188
 - 3.2.d. Fastsat acceptfrist 190
 - 3.2.e. Den legale acceptfrist 192
 - 3.2.f. For sen accept 195
 - 3.2.g. Uoverensstemmende accept 196
 - 3.2.h. Afslag 202
 - 3.2.i. The battle of forms 202

- 3.3. Anden aftaleindgåelse 205**
 - 3.3.a. Passivitet 205
 - 3.3.b. Aftaleændring 211
 - 3.3.c. Ratihibition 213
 - 3.3.d. Fortrydelse og afbestilling 215
 - 3.3.e. Særlige regler om fortrydelsesret 217
- 3.4. Formkrav 218**
 - 3.4.a. Begreb og begrundelse 218
 - 3.4.b. Skriftlighedskrav 221
 - 3.4.c. Underskriftskrav 224
 - 3.4.d. Formkrav på andet grundlag 225
 - 3.4.e. Aftalte formkrav 226
- 3.5. Aftaleækvivalenter 228**
 - 3.5.a. Kvasiløftet 228
 - 3.5.b. Kontraheringspligt 231

Kapitel 4: Mellemandsretten 235

- 4.1. Problemstillingen 235**
 - 4.1.a. Karakteristik og inddeling 235
 - 4.1.b. Andre repræsentationsformer 244
 - 4.1.c. Nogle grundbegreber 248
- 4.2. Bude 252**
 - 4.2.a. Forholdet mellem hovedmand og tredjemand 252
 - 4.2.b. Forholdet mellem bud og tredjemand 253
 - 4.2.c. Forholdet mellem bud og hovedmand 255
- 4.3. Fuldmagt 255**
 - 4.3.a. Retsgrundlag og grundbegreber 255
 - 4.3.b. Fuldmagten som viljeserklæring 262
 - 4.3.c. Skriftlig fuldmagt 267
 - 4.3.d. Særskilt legitimationsfuldmagt 269
 - 4.3.e. Offentligt bekendtgjort fuldmagt 270
 - 4.3.f. Stillingsfuldmagt 271
 - 4.3.g. §18-fuldmagt 279
 - 4.3.h. Almindelige regler 280
 - 4.3.i. Adfærdsfuldmagt 285
 - 4.3.j. Fuldmægtigens ansvar over for tredjemand 291
- 4.4. Kommission 296**
 - 4.4.a. Begreb 296
 - 4.4.b. Ejendomsretten til gods 298
 - 4.4.c. Retten til penge 299
 - 4.4.d. Selvindtræde 300

- 4.5. **Mellemmandsdistribution** 300
- 4.5.a. Handelsagentur 300
- 4.5.b. Forhandling og eneforhandling 302

- 4.6. **Forholdet mellem hovedmand og mellemed** 303
- 4.6.a. Problemstillingen 303
- 4.6.b. Tjenesteforhold 304
- 4.6.c. Mandatsaftaler 304
- 4.6.d. Indeståelse for tredjemand 305
- 4.6.e. Udlæg mv. 305
- 4.6.f. Ophør 306

Kapitel 5: Aftalefortolkning 307

- 5.1. **Almene spørgsmål** 307
- 5.1.a. Fortolkningsopgaven 307
- 5.1.b. Fortolkning som kommunikation 309
- 5.1.c. Supplering og retssikkerhed 311

- 5.2. **Fortolkningsmetoder** 313
- 5.2.a. Subjektiv fortolkning 313
- 5.2.b. Lingvistisk fortolkning 318
- 5.2.c. Retssystematisk fortolkning 319
- 5.2.d. Kodificeret fortolkning 323
- 5.2.e. Branchefortolkning 325
- 5.2.f. Aftalt fortolkning 328

- 5.3. **Fortolkningsregler** 328
- 5.3.a. Koncipistreglen 328
- 5.3.b. Minimumsreglen 332
- 5.3.c. Gyldighedsreglen 338

- 5.4. **Udfyldning** 339
- 5.4.a. Problemstillingen 339
- 5.4.b. Baggrundsretten 342
- 5.4.c. Lex mercatoria 343

- 5.5. **Standardaftaler** 344
- 5.5.a. Begreb og begrundelse 344
- 5.5.b. Retlig regulering 346
- 5.5.c. Vedtagelse 347
- 5.5.d. Masseaftaler 352

Kapitel 6: Ugyldighed 355

- 6.1. **Ugyldighedslæren** 355
- 6.1.a. Grundbegreber 355
- 6.1.b. Ugyldighedslærens udvikling 359
- 6.1.c. Generelt om ugyldighedens retsvirkninger 360
- 6.1.d. Stærke og svage ugyldighedsgrunde 365

- 6.2. **Kompetence- og habilitetsmangler** 367
- 6.2.a. Kompetencemangler 367
- 6.2.b. Umyndighed 369
- 6.2.c. Sindssygdом mv. 372

- 6.3. **Viljesmangler** 375
- 6.3.a. Kendetegn 375
- 6.3.b. Tvang 375
- 6.3.c. Svig 380
- 6.3.d. Udnyttelse 385
- 6.3.e. Fejlskrift og forvanskning 386
- 6.3.f. Almindelig hæderlighed 393
- 6.3.g. Svigtende forudsætninger 397

- 6.4. **Indholdsmangler** 406
- 6.4.a. Lov og ærbarhed 406
- 6.4.b. Præceptivitet 411
- 6.4.c. Konkurrenceretlig ugyldighed 414
- 6.4.d. Konkurrenceklausuler 416

- 6.5. **Aftalelovens § 36** 418
- 6.5.a. Baggrund og indhold 418
- 6.5.b. Anvendelsesområde 419
- 6.5.c. Generelle vurderingskriterier 422
- 6.5.d. Specifikke vilkår mv. 431
- 6.5.e. Særligt om forbrugeraftaler 441

Kapitel 7: Aftaleretlig argumentation 446

- 7.1. **Argumentation og retsanvendelse** 446
- 7.2. **Viljeshensyn** 448
- 7.2.a. Løfte tog viljen 448
- 7.2.b. Forudsætningsbetragtninger 448

- 7.3. **Forventningshensyn** 449
- 7.3.a. Tillidshensynet 449
- 7.3.b. Notoritethensynet 451

7.3.c.	Transaktionshensynet	452
7.3.d.	Kontinuitetshensynet	453
7.4.	Samfundsmæssige hensyn	455
7.4.a.	Samfundsøkonomiske hensyn	455
7.4.b.	Retsøkonomiske hensyn	456
7.4.c.	Sociale beskyttelseshensyn	457
7.4.d.	Loyalitetshensyn	458
7.5.	Ligevægtshensyn	462
7.5.a.	Udgangspunkt og modifikationer	462
7.5.b.	Haltende retsforhold	465
7.5.c.	Den ugrundede berigelse	466
7.6.	Hensynsafvejningen	467
7.6.a.	Problemstillingen	467
7.6.b.	Risikobetragtninger	468
7.6.c.	Proportionalitetsbetragtninger	470
7.6.d.	Forbrugerhensynet	471

Ordforklaringer, forkortelser og lovhenvisninger 473

Litteratur 510

Doms- og afgørelsesregister 516

Emneindeks og lovregister 522

Forord

Siden første udgave af denne bog blev udsendt i 1997, har bogen tjent som grundlag for universitetsundervisningen i aftaleret. Med anden udgave fra 2002 blev bogen placeret som første del af en aftaleretlig trilogi, hvis anden del, *Praktisk aftaleret*, senest udkom i 2009 og tredje del, *Enkelte transaktioner*, i 2011. Disse to bind har tjent som grundlag for undervisningen i kursusfaget *Praktisk aftaleret*.

Ved den opdatering, der ligger til grund for bogens tredje udgave (2008), gennemgik bogen en pædagogisk gennemskrivning. Samtidig blev samspillet mellem denne og de to andre bind i trilogien udbygget. I denne fjerde udgave er fremstillingen opdateret i lyset af den seneste lovgivning, litteratur og retspraksis.

Bogens systematik og metode er bibeholdt. Der er ikke medtaget materiale efter 15. juni 2013.

København, i juni 2013

Mads Bryde Andersen
mads.bryde.andersen@jur.ku.dk

Med sin evne til enkelt og fleksibelt at danne grundlag for parternes retsforhold er aftalen det mest benyttede retsgrundlag, vi kender. Denne bog forklarer, hvordan aftalepligter skabes – af parterne selv eller gennem mellemmand – hvilke hovedpligter aftalen påfører dens parter, hvordan man fortolker disse pligter, og hvornår aftalen er ugyldig.

Bogen er forsynet med omfattende registre og ordforklaringer. Den udgør første del af trebindsværket Aftaleretten. Bind 2 har titlen Praktisk aftaleret (3. udgave 2009) og bind 3 Enkelte transaktioner (2. udgave 2011).

Mads Bryde Andersen (f. 1958) er tidligere advokat og har siden 1991 været professor i formueret ved Københavns Universitet. Han har skrevet en lang række bøger og artikler om bl.a. aftaleret, obligationsret, it-ret, advokatret og pensionsret.

Gjellerup/Gads Forlag



9 788713 050437